

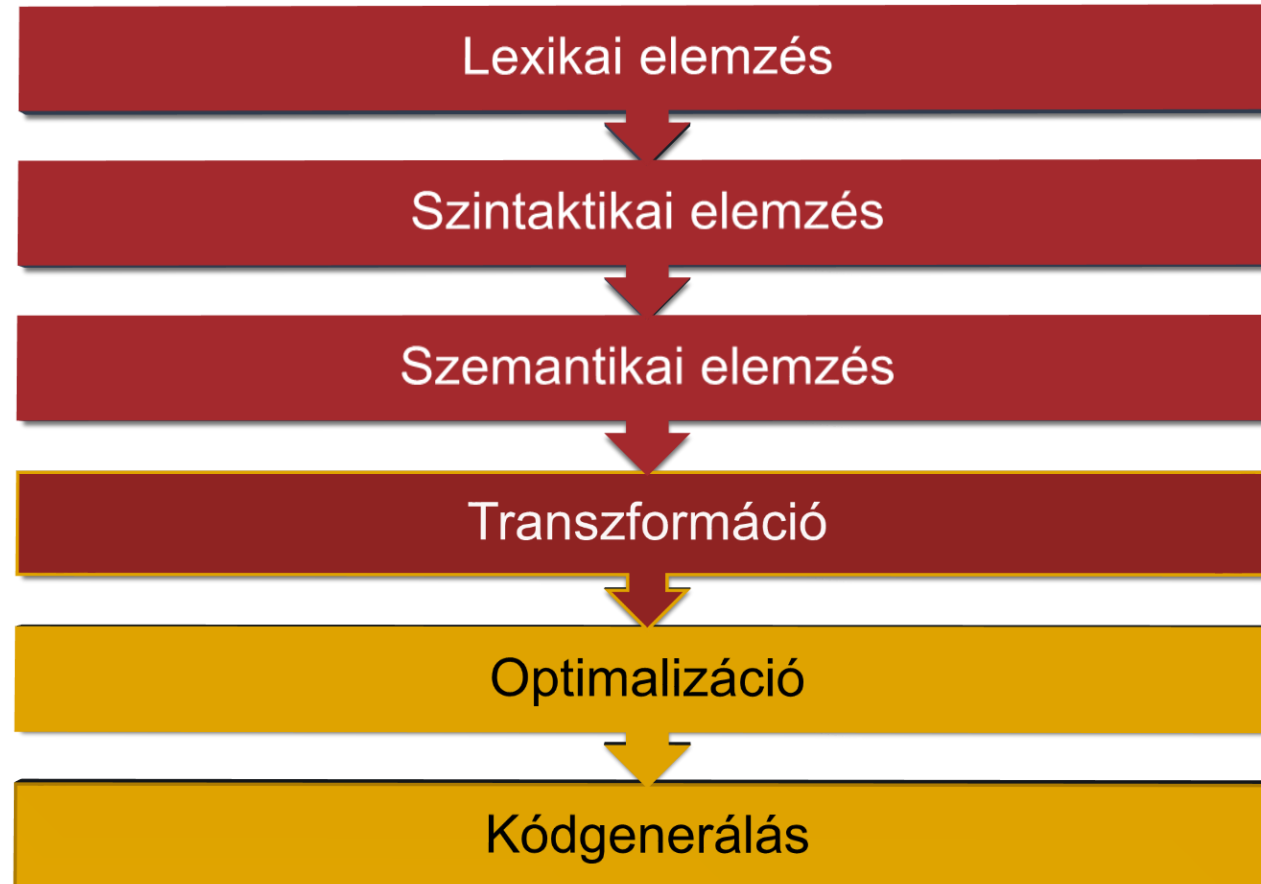
Modellalapú szoftverfejlesztés

VI. előadás

Optimalizáció,
Obfuscáció,
Kódgenerálás

Dr. Mezei Gergely,
Dr. Somogyi Ferenc

Fordítás fázisai

Optimalizálás, obfuscálás, kódgenerálás

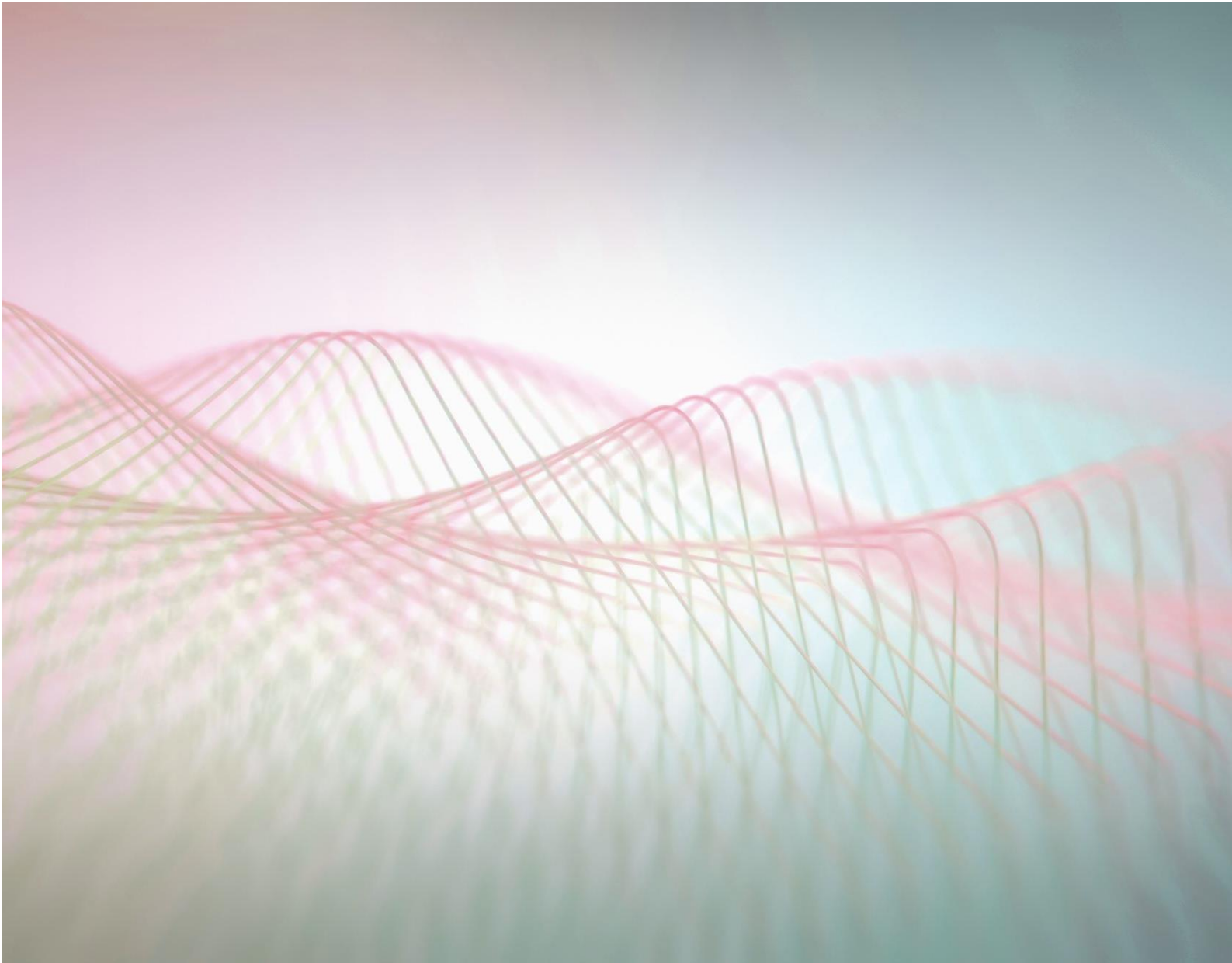
I. Optimalizáció (folytatás)

II. Obfuscálás

III. Kódgenerálás

IV. Editor támogatás

Adatfolyam optimalizáció

Adatfolyam optimalizáció

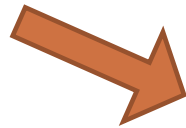
- Közös kifejezés (common subexpression)
- Konstans/változó propagáció (constant/copy propagation)
- Elérhető kifejezések
- Halott kód (dead code)
- Élő változók felderítése

Csak alapblokkon belül (lokális)!

Common subexpression

- Ne számoljuk ki kétszer ugyanazt!
 - Ha az operandusok nem változtak és a művelet mellékhatás mentes

```
...  
a = b ⊙ c + 5  
e = (b ⊙ c) * 2  
...
```



```
...  
tmp = b ⊙ c  
a = tmp + 5  
e = tmp * 2  
...
```

Constant propagation

- Ha egy változóba konstans érték kerül, akkor a változót lecserélhetjük az értékre

```
...  
a = 7  
b = a ⊗ 3  
...  
if (a > 4) { write("."); }  
...
```



```
...  
a = 7  
b = 7 ⊗ 3  
...  
write(".");  
...
```

Copy propagation

- Ha két változó értéke megegyezik, kicserélhetőek

```
...  
a = b ⊙ c  
d = a  
e = d * 5 + 8  
...
```



```
...  
a = b ⊙ c  
d = a  
e = a * 5 + 8  
...
```


Optimalizáció - példa

```
...  
b = a * a;  
c = a * a;  
d = b + c;  
e = 1;  
f = b + b;  
g = f * e;  
...
```

Elérhető kifejezések

- *Elérhető* kifejezés (available expression): ha van aktuálisan olyan változó, ami a kifejezés értékét tartalmazza, akkor a kifejezés lecserélhető a változóra
- Elérhető kifejezések felderítése
 - > Kezdetben üres halmaz
 - > $a = b \odot c$ kifejezésnél
 - Az a -t tartalmazó kifejezéseket kivesszük
 - $a = b \odot c$ kifejezést betesszük

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
a = b;
```

```
c = b;
```

```
d = a + b;
```

```
e = a + b;
```

```
d = b;
```

```
f = a + b;
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{}
```

```
a = b;
```

```
c = b;
```

```
d = a + b;
```

```
e = a + b;
```

```
d = b;
```

```
f = a + b;
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
c = b;  
  
d = a + b;  
  
e = a + b;  
  
d = b;  
  
f = a + b;
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }
```

```
a = b;
```

```
{ a = b }
```

```
c = b;
```

```
{ a = b, c = b }
```

```
d = a + b;
```

```
e = a + b;
```

```
d = b;
```

```
f = a + b;
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
c = b;  
{ a = b, c = b }  
d = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b }  
e = a + b;  
  
d = b;  
  
f = a + b;
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
c = b;  
{ a = b, c = b }  
d = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b }  
e = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }  
d = b;  
  
f = a + b;
```


Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
c = b;  
{ a = b, c = b }  
d = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b }  
e = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }  
d = b;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b }  
f = a + b;
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

{ }

a = b;

{ a = b }

c = b;

{ a = b, c = b }

d = a + b;

{ a = b, c = b, d = a + b }

e = a + b;

{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }

d = b;

{ a = b, c = b, d = b, e = a + b }

f = a + b;

{ a = b, c = b, d = b, e = a + b, f = a + b }

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }
```

```
a = b;
```

```
{ a = b }
```

```
c = a;
```

```
{ a = b, c = b }
```

```
d = a + b;
```

```
{ a = b, c = b, d = a + b }
```

```
e = a + b;
```

```
{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }
```

```
d = b;
```

```
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b }
```

```
f = a + b;
```

```
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b, f = a + b }
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
c = a;  
{ a = b, c = b }  
d = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b }  
e = d;  
{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }  
d = b;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b }  
f = a + b;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b, f = a + b }
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
  
c = a;  
{ a = b, c = b }  
  
d = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b }  
  
e = d;  
{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }  
  
d = a;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b }  
  
f = a + b;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b, f = a + b }
```

Elérhető kifejezések alkalmazása

```
{ }  
a = b;  
{ a = b }  
  
c = a;  
{ a = b, c = b }  
  
d = a + b;  
{ a = b, c = b, d = a + b }  
  
e = d;  
{ a = b, c = b, d = a + b, e = a + b }  
  
d = a;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b }  
  
f = e;  
{ a = b, c = b, d = b, e = a + b, f = a + b }
```

Dead code

- Ha egy értékadás bal oldalán szereplő változó értékét sehol nem olvassuk ki, akkor az értékadás törölhető

```
...  
a = b * c  
d = a  
e = a * 5 + 8  
...
```



```
...  
a = b * c  
d = a  
e = a * 5 + 8  
...
```

Élő kód felderítése

- Dead code felderítés: **liveness analysis**
- Egy változó élő (live) a program egy pontján, ha a később következő kódban előbb olvassák ki az értékét legalább egyszer, minthogy felülírnák azt
- Dead code szűrés ennek megfelelően:
 - > Minden változóra liveness számítás
 - > Minden olyan értékadás törlése, ami nem élő változónak ad értéket
- Fordított sorrendben dolgozzuk fel az alablokk utasításait
- Néhány változó alapesetben élőknek számít (pl. kimenetet befolyásolja)

Élő kifejezések

```
a = b;
```

```
c = a;
```

```
d = a + b;
```

```
e = d;
```

```
d = a;
```

```
f = e;
```

Élő kifejezések

`a = b;`

`c = a;`

`d = a + b;`

`e = d;`

`d = a;`

`f = e;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

`a = b;`

`c = a;`

`d = a + b;`

`e = d;`

`d = a;`

`{ b, d, e }`

`f = e;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

`a = b;`

`c = a;`

`d = a + b;`

`e = d;`

`{ a, b, e }`

`d = a;`

`{ b, d, e }`

`f = e;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

a = b;

c = a;

d = a + b;

{ a, b, d }

e = d;

{ a, b, e }

d = a;

{ b, d, e }

f = e;

{ b, d }

Élő kifejezések

a = b;

c = a;

{ a, b }

d = a + b;

{ a, b, d }

e = d;

{ a, b, e }

d = a;

{ b, d, e }

f = e;

{ b, d }

Élő kifejezések

a = b;

{ a, b }

c = a;

{ a, b }

d = a + b;

{ a, b, d }

e = d;

{ a, b, e }

d = a;

{ b, d, e }

f = e;

{ b, d }

Élő kifejezések

{ b }

a = b;

{ a, b }

c = a;

{ a, b }

d = a + b;

{ a, b, d }

e = d;

{ a, b, e }

d = a;

{ b, d, e }

f = e;

{ b, d }

Élő kifejezések

{ b }

a = b;

{ a, b }

c = a;

{ a, b }

d = a + b;

{ a, b, d }

e = d;

{ a, b, e }

d = a;

{ b, d, e }

{ b, d }

Élő kifejezések

$\{ b \}$

$a = b;$

$\{ a, b \}$

$\{ a, b \}$

$d = a + b;$

$\{ a, b, d \}$

$e = d;$

$\{ a, b, e \}$

$d = a;$

$\{ b, d, e \}$

$\{ b, d \}$

Élő kifejezések

`a = b;`

`d = a + b;`

`e = d;`

`d = a;`

Élő kifejezések

`a = b;`

`d = a + b;`

`e = d;`

`d = a;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

`a = b;`

`d = a + b;`

`e = d;`

`{ a, b }`

`d = a;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

`a = b;`

`d = a + b;`

`{ a, b, d }`

`e = d;`

`{ a, b }`

`d = a;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

a = b;

{ a, b }

d = a + b;

{ a, b, d }

e = d;

{ a, b }

d = a;

{ b, d }

Élő kifejezések

{ *b* }

a = b;

{ *a, b* }

d = a + b;

{ *a, b, d* }

e = d;

{ *a, b* }

d = a;

{ *b, d* }

Élő kifejezések

{ *b* }

a = b;

{ *a, b* }

d = a + b;

{ *a, b, d* }

{ *a, b* }

d = a;

{ *b, d* }

Élő kifejezések

```
a = b;
```

```
d = a + b;
```

```
d = a;
```

Élő kifejezések

```
a = b;
```

```
d = a + b;
```

```
d = a;
```

```
{ b, d }
```

Élő kifejezések

`a = b;`

`d = a + b;`

`{ a, b }`

`d = a;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

`a = b;`

`{ a, b }`

`d = a + b;`

`{ a, b }`

`d = a;`

`{ b, d }`

Élő kifejezések

$\{ b \}$

$a = b;$

$\{ a, b \}$

$d = a + b;$

$\{ a, b \}$

$d = a;$

$\{ b, d \}$

Élő kifejezések

$\{ b \}$

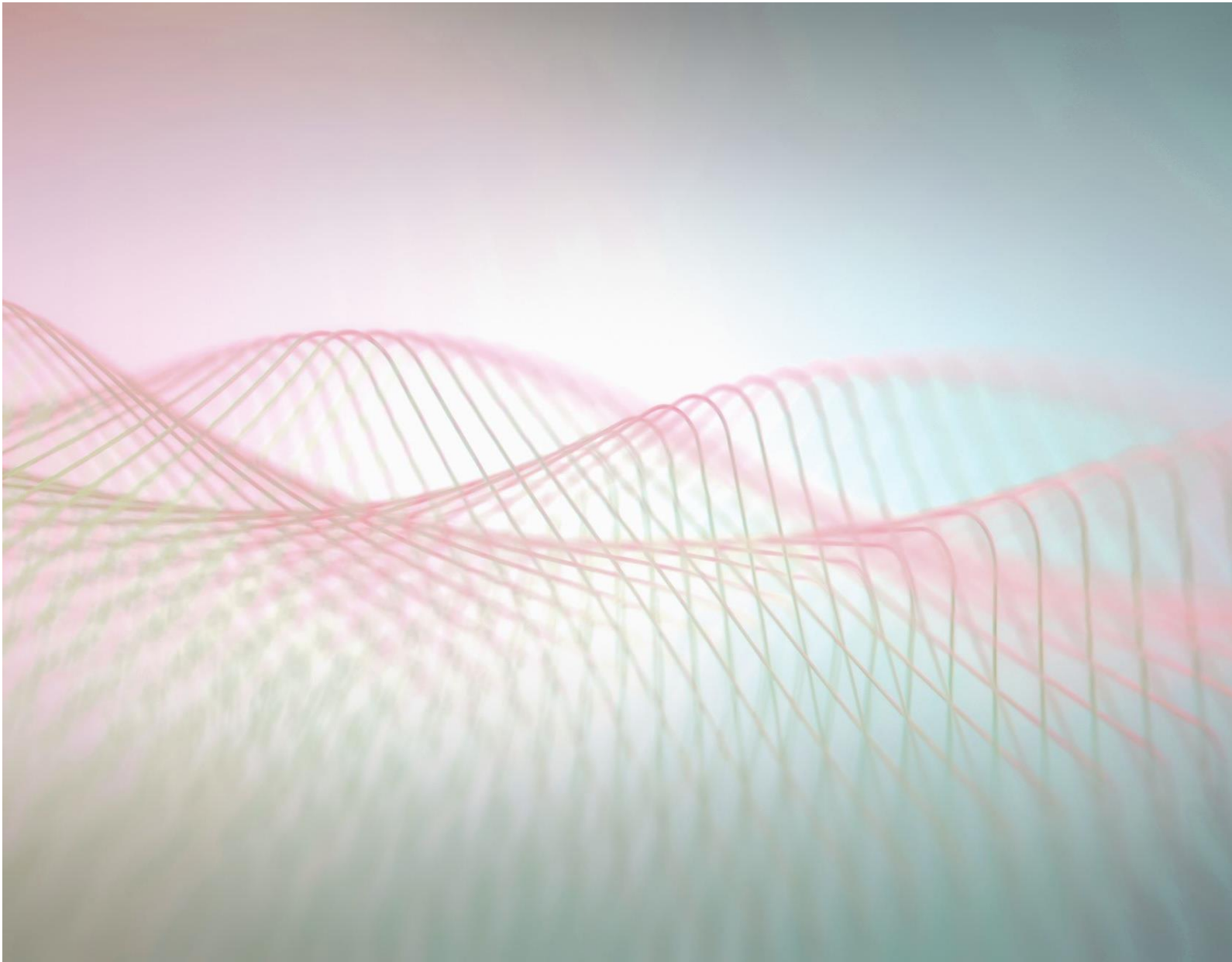
$a = b;$

$\{ a, b \}$

$\{ a, b \}$

$d = a;$

$\{ b, d \}$

Kód áthelyezés

Kódáthelyezés (code motion)

- Kódsüllyesztés (code sinking)
- Kódfaktorizálás (code factoring)
- Kódütemezés (code scheduling)
- Invariáns ciklusrészlet mozgatás (loop invariant code motion)

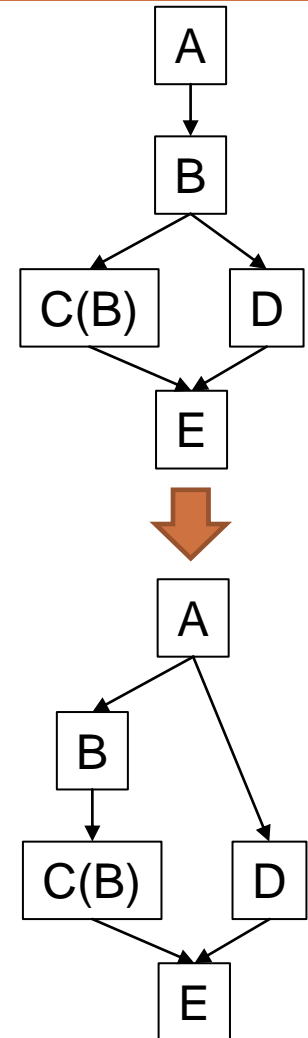
Kódsüllyesztés

- Az utasításokat csak ott hajtjuk végre, ahol szükség van rájuk
 - > Hasonlít a dead code-ra, de mellékhatással járó utasításoknál is használható

```
...  
  b=5;  
  if (a>5) { write(b); } else { write("none"); }  
...
```



```
...  
  if (a>5) { b=5; write(b); } else { write("not ok"); }  
...
```


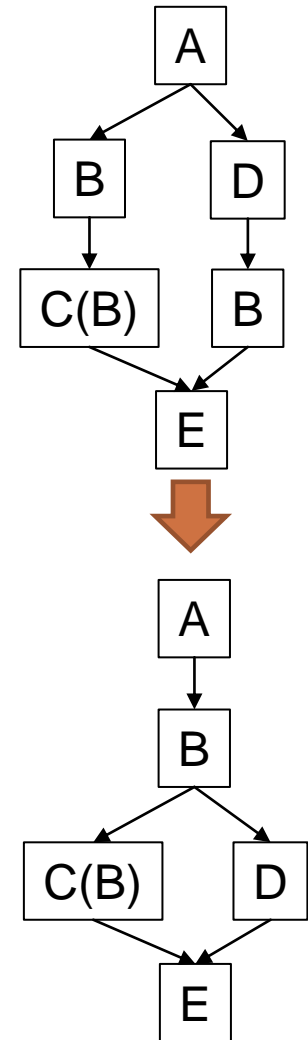
Kódfaktorizálás

- Közös utasításokat a közös ágban hajtjuk végre
 - > A kódsüllyesztés “ellentéte”
 - > Gyakran kisebb részekre bontjuk a kódot (faktorizáljuk)

```
...  
if (a>b) { c=5; write(c); } else { write("none"); c=5; }  
...
```


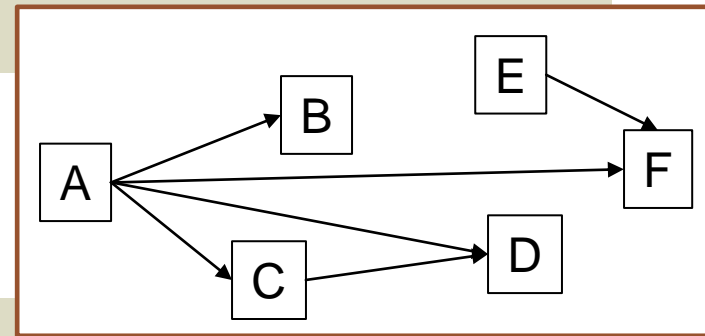
```
...  
c=5;  
if (a>b) { write(c); } else { write("none"); }  
...
```


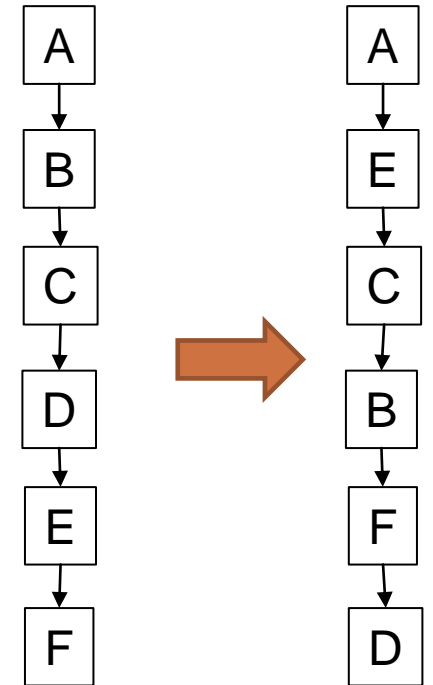
Kódütemezés

- Kerüljük el a hosszú várakozási sorokat!
 - > Párhuzamos/hatékony végrehajtás gyorsabb más sorrendben
 - > Függőségi gráf optimalizálása

```
...  
a=f(); b=a+1; c=f2(a); d=a+c; e=f3(); f=e+a;  
...
```



```
...  
a=f(); e=f3(); c=f2(a); b=a+1; f=e+a; d=a+c;  
...
```


Invariáns ciklusrészlet mozgatás

- Emeljük ki az invariáns kódokat a ciklus elé!
 - > Ne számoljuk ki minden körben, feleslegesen

```
...  
int i = 0;  
while (i < j) {  
    a = b + c;  
    d[i] = i + a * a;  
    ++i;  
}  
...
```



```
...  
int i = 0;  
a = b + c;  
while (i < j) {  
    d[i] = i + a * a;  
    ++i;  
}  
...
```

Invariáns ciklusrészlet mozgatás

- Emeljük ki az invariáns kódokat a ciklus elé!
 - > Kiemelhetünk részben invariáns kódokat is

```
...  
int i = 0;  
while (i < j) {  
    a = b + c;  
    d[i] = i + a * a;  
    ++i;  
}  
...
```



```
...  
int i = 0;  
a = b + c;  
int const a' = a * a;  
while (i < j) {  
    d[i] = i + a';  
    ++i;  
}  
...
```

Invariáns ciklusrészlet mozgatás

- Emeljük ki az invariáns kódokat a ciklus elé!
 - > Kezelni kell, hogy nem biztos, hogy egyáltalán belelép a ciklusba a program

```
...  
int i = 0;  
while (i < j) {  
    a = b + c;  
    d[i] = i + a * a;  
    ++i;  
}  
...
```



```
...  
int i = 0;  
if (i < j) {  
    a = b + c;  
    int const a' = a * a;  
    while (i < j) {  
        d[i] = i + a';  
        ++i;  
    }  
}...  
}
```

Invariáns ciklusrészlet mozgatás

- Emeljük ki az invariáns kódokat a ciklus elé!
 - > Mi történik, ha az ciklus feltételnek van mellékhatása?

```
...  
int i = 0;  
while (fn(i)) {  
    a = b + c;  
    d[i] = i + a * a;  
    ++i;  
}  
...
```



```
...  
int i = 0;  
if (fn(i)) {  
    a = b + c;  
    int const a' = a * a;  
    while (fn(i)) {  
        d[i] = i + a';  
        ++i;  
    }  
}...
```

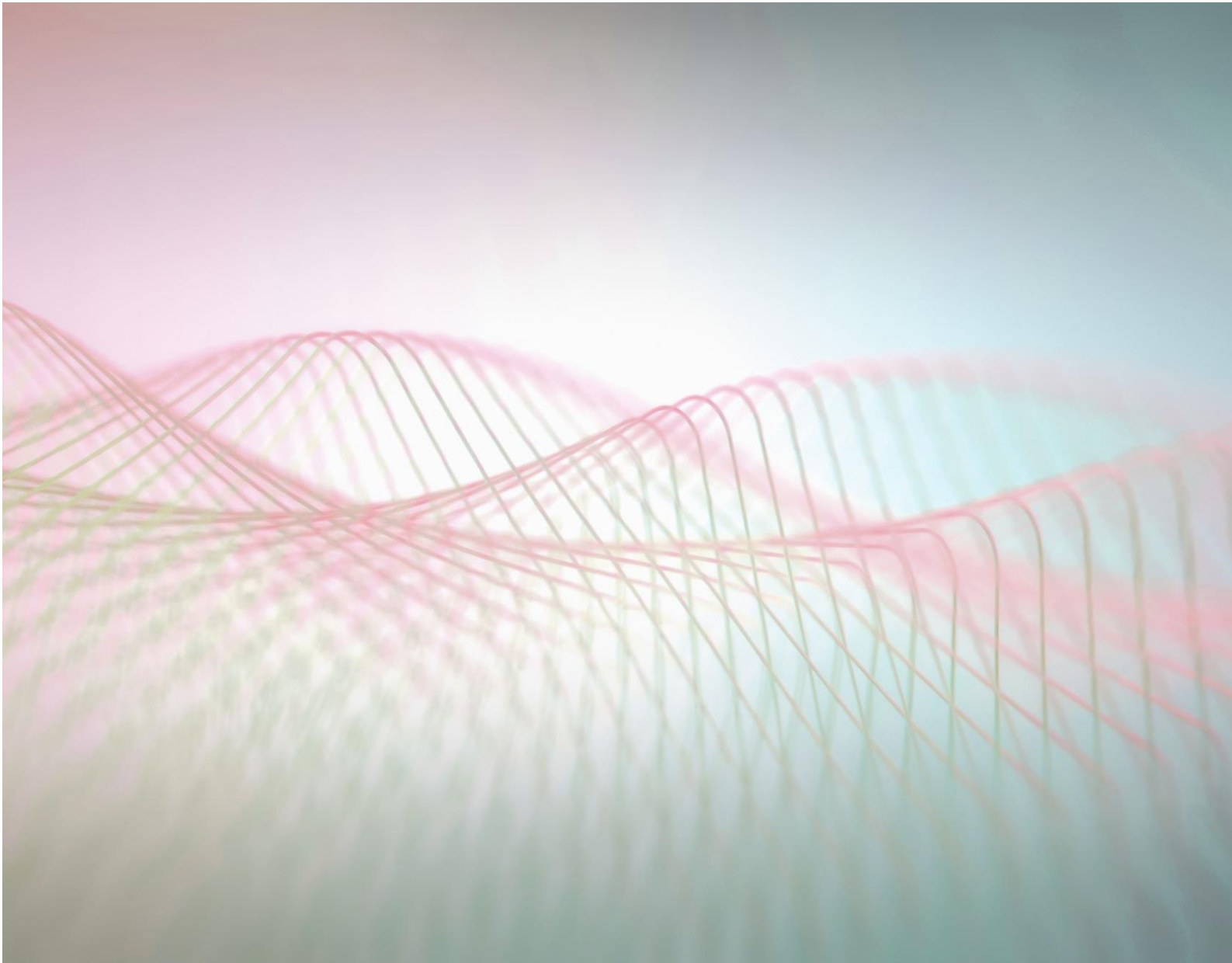

Invariáns ciklusrészlet mozgatás

- Emeljük ki az invariáns kódokat a ciklus elé!
 - > Mi történik, ha a ciklus feltételnek van mellékhatása?

```
...  
int i = 0;  
while (fn(i)) {  
    a = b + c;  
    d[i] = i + a * a;  
    ++i;  
}  
...
```



```
...  
int i = 0;  
if (fn(i)) {  
    a = b + c;  
    int const a' = a * a;  
    do {  
        d[i] = i + a';  
        ++i;  
    } while (fn(i));  
}...
```


További optimalizációs technikák

Inline függvények használata

- Inline függvény – hívás helyett bemásoljuk a függvény kódját
 - > Manuális v. automatikus művelet
 - > Nem azonos a makrókkal (ott a forráskód a fordítás előtt változik)
- Előny
 - > Megspórolja a függvényhívás költségét (fv. pointerok, stack, regiszterek állítása)
 - > Lokális/globális optimalizáció scope-ja nagyobbá válik
 - Invariáns kódrészletek kiszervezése (a ciklusokhoz hasonlóan)
 - Regiszter optimalizáció
- Hátrány
 - > Nő a memóriaméret (duplikált adatszerkezet)
 - > Műveleti cache túllépés lehetséges

Regiszterkiosztás

- Regiszter – gyors, könnyen elérhető, kis tároló
 - > Korlátozott mennyiség (< 32)
 - > Minden élő változót be kellene tölteni
 - > Ami nem fér be \rightarrow RAM
 - > Regiszterek néha nem függetlenek (pl. 32 bites használható 2x16 bitesként is)
- Mit vegyünk ki, mit tartsunk bent?
 - > NP teljes kérdés (gráf színezésre vezethető vissza, szín = regiszter)
 - > Újraszámolás (rematerialization) tárolás helyett (pl. konstans egész értékek)

További technikák

- Elemi technikák
 - > Elérhetetlen kód eliminálása
 - > Ciklusok kibontása, összevonása
 - > Indexhatár ellenőrzések elhagyása
- Gép/op. rendszerfüggő optimalizációk (pl. utasítás választás)
- Domain-függő optimalizálás

Optimalizálás, obfuscálás, kódgenerálás

I. Optimalizáció

II. Obfuscálás

III. Kódgenerálás

IV. Editor támogatás

Obfuszkáció

- Művelet, ami megnehezíti a program
 - > Működésének megértését
 - > Visszafejtését (gépi/köztes kódból)
 - > Elemzését
- Főként védekezésként
 - > Biztonsági hibák ellen
 - > Lopás / másolás ellen
- Csak megnehezíteni tudjuk a visszafejtést, meggátolni nem!
- Hogyan működik?
 - > Hasonlóan az optimalizációhoz
 - > Erősen függ a lehetőségektől (idő, visszafejthetetlenség fontossága, stb.)

Technikák

- Név obfuszkáció (lexikai átalakítás)
- Adat obfuszkáció (adatszerkezetek módosítása)
- Control flow obfuszkáció
- Debug információ obfuszkálás

Név obfuszkálás

- Beszédes azonosítók (osztályok, metódusok, változók, függvények, stb.) cseréje értelmetlen szövegre
- Korlátozások
 - > Beépített osztályok, API-k neve fix
 - > Szerializálható osztályok neve fix
 - > Natív elérés és reflection esetén is nagyon trükkös

Adat obfuszkálás

- Megváltoztatja az adatok tárolásának a módját a memóriában
- Módszerek
 - > Kódolás (encoding) módjának változtatása
 - > Adataggregálás (tömbök, kollekciók)
 - > Megváltoztatni az adat szerepét (pl. lokális vs globális)

Példa: név és adat obfuszkálás

```
function foo( arg1)
{
    var myVar1 = "some string"; //first comment
    var intVar = 24 * 3600; //second comment
    /* here is
       a long multi-line comment . . . */
    document.write( "vars are:" + myVar1 + " " + intVar + " " + arg1) ;
} ;
```



```
function z001c775808( z3833986e2c) { var z0d8bd8ba25=
"\x73\x6f\x6d\x65\x20\x73\x74\x72\x69\x6e\x67"; var z0ed9bcbcc2=
(0x90b+785-0xc04)* (0x1136+6437-0x1c4b); document.write(
"\x76\x61\x72\x73\x20\x61\x72\x65\x3a"+ z0d8bd8ba25+ "\x20"+
z0ed9bcbcc2+ "\x20"+ z3833986e2c);};
```

Példa: név és adat obfuszkálás

■ Változók, azonosítók:

- > foo → z001c775808
- > arg1 → z3833986e2c
- > myvar1 → z0d8bd8ba25
- > intvar → z0ed9bcbcc2

■ Integer számok ábrázolása:

- > 20 → (0x90b+785-0xc04)
- > 3600 → (0x1136+6437-0x1c4b)

■ Kiírás:

- > "vars are" → \x76\x61\x72\x73\x20\x61\x72\x65\x3a
- > Space → \x20

```
function foo( arg1)
{
    var myVar1 = "some string";
    //first comment
    var intVar = 24 * 3600;
    //second comment
    /* here is
       a long multi-line
    comment ... */
    document.write( "vars are:" +
myVar1 + " " + intVar + " " +
+ arg1) ;
} ;
```

```
function z001c775808( z3833986e2c) { var z0d8bd8ba25=
"\x73\x6f\x6d\x65\x20\x73\x74\x72\x69\x6e\x67"; var z0ed9bcbcc2=
(0x90b+785-0xc04)* (0x1136+6437-0x1c4b); document. write(
"\x76\x61\x72\x73\x20\x61\x72\x65\x3a"+ z0d8bd8ba25+ "\x20"+
z0ed9bcbcc2+ "\x20"+ z3833986e2c);};
```

Control Flow obfuszkálás

- A vezérlési folyamat megváltoztatása
- Azonos eredmény, de nehezebben érthető kód
- Módszerek
 - > Módosított vezérlés, pl. inline metódusok hívása metódushívás helyett
 - > Utasítássorrend megváltoztatása
 - > Számítások átalakítása
 - Elérhetetlen kód beszúrása
 - Feltétel nélküli ugrások elhelyezése
 - Utasításblokkok kettévágása feltételes utasítássá
 - Mindig igaz/hamis elágazásblokkok

Példa: Control Flow obfuszkálás

```
public int CompareTo(Object o)
{
    int n = occurrences - ((WordOccurrence)o).occurrences;
    if (n == 0)
    {
        n = String.Compare(word, ((WordOccurrence)o).word);
    }
    return(n);
}
```



```
public virtual int _a(Object A_0)
{
    int local0; int local1;
    local0 = this.a - (c) A_0.a;
    if (local0 != 0) goto i0;
    goto i1;
    while (true) {
        return local1;
        i0: local1 = local0;}
    i1: local0 = System.String.Compare(this.b, (c) A_0.b); goto i0;
}
```

Debug információ obfuszkálása

- Debug információk eltávolítása
 - > Stack trace
 - > Line number
 - > Fájl nevek, etc.

Optimalizálás, obfuscálás, kódgenerálás

I. Optimalizáció

II. Obfuscálás

III. Kódgenerálás

IV. Editor támogatás

Kódgenerálás

- Kódgenerálás: a fordító belső reprezentációjából (optimalizált köztes kód) futtatható kód előállítása
 - > Nem feltétlenül bináris gépi kód a cél!
- Bemenet jellege szerint
 - > 3-című kód (Three-Address Code, 3AC)
 - > Szintaxisfa
 - > stb.
- Kimenet jellege szerint
 - > Gépi kód
 - > Köztes kód (pl. LLVM, IL)
 - > Magas szintű programozási nyelvű kód (transpiler)

Kódgenerálás - gépi kód

■ Kódgenerálás

- > A cél architektúra által támogatott műveletekre alakítás
- > Regiszterfoglalások menedzselése – RegisterDescriptor + getReg
- > Címadminisztráció (változók címe, változhat a futás alatt) – AddressDescriptor

■ **x = y op z**

- > getReg hívás az eredmény tárolásának (L) címéhez
- > Y címének felderítése (AddressDescriptor), majd másolás: **MOV y L**
- > Z címének felderítése (AddressDescriptor), majd műveletvégzés: **OP z L**
- > L-ben elérhető az eredmény, ha L regiszter, akkor x leírójába beírni, hogy L tárolja

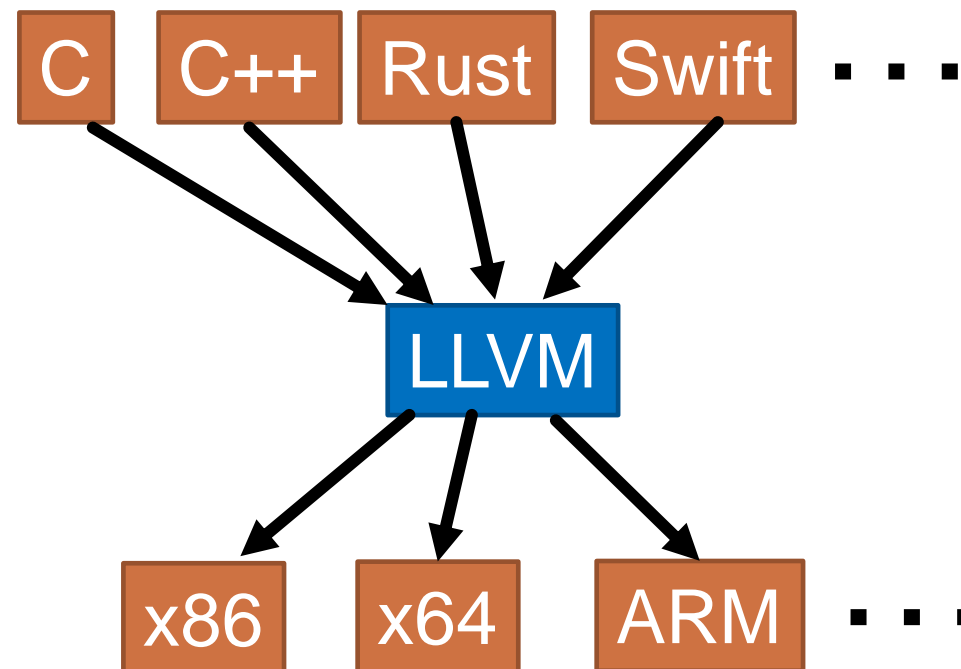
Kódgenerálás - gépi kód

- Közvetlenül futtatható a generálás eredménye
- Előnyök
 - > Optimális gyorsaság és méret érhető el vele
 - > Gyors, teljesen ki tudja használni az architektúra sajátosságait
 - > Bármilyen leírható vele, nincsenek nyelvi korlátok
- Hátrányok
 - > Alacsonyszintű, sok munka megírni
 - > Minden ellenőrzést (pl. stack overflow) nekünk kell végezni
 - > A generált kódban a hibakeresés nehéz

Kódgenerálás - köztes kód

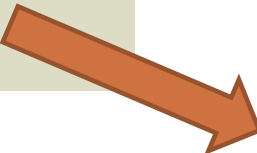
■ LLVM

- > Frontend: platformfüggetlen SSA utasítás lista
- > Backend: platformspecifikus bináris kód
- > ~ “olvasható assembly”
- > végtelen virtuális regiszter
- > saját platformfüggetlen típusrendszer
- > beépített optimalizálók (pl. dead code, common subexpression)

LLVM - példa

```
function int factorial(int n){  
    if (n==0) {  
        1  
    } else {  
        n * factorial(n - 1)  
    }  
}
```


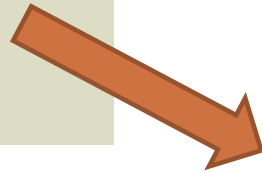
```
define i32 @factorial(i32) {  
  
entry:  
    %eq = icmp eq i32 %0, 0    // n == 0  
    br i1 %eq, label %then, label %else  
  
then:                                ; preds = %entry  
    br label %ifcont  
  
else:                                ; preds = %entry  
    %sub = sub i32 %0, 1        // n - 1  
    %2 = call i32 @factorial(i32 %sub)    // factorial(n-1)  
  
    %mult = mul i32 %0, %2      // n * factorial(n-1)  
    br label %ifcont  
  
ifcont:                              ; preds = %else, %then  
    %iftmp = phi i32 [ 1, %then ], [ %mult, %else ]  
    ret i32 %iftmp  
}
```

Kódgenerálás - köztes kód

- Common Intermediate Language (CIL)
 - > Objektorientált (objektumok, tagfüggvények, tagváltozók)
 - > Stack-alapú (regiszterek helyett)
 - > Hardver és op. rendszer független
 - > Meta-adat tárolására képes
- Just-in-Time (JIT) compiler futtatja
 - > Ahead-of-time fordítás is elérhető
 - > Biztonsági ellenőrzések
- Disassembler segítségével magas szintű programnyelvekre is alakítható

IL - példa

```
function int factorial(int n){
    if (n==0) {
        1
    } else {
        n * factorial(n - 1)
    }
}
```



```
.method public hidebysig
instance int32 factorial (int32 n) cil managed {
    // Method begins at RVA 0x2064
    // Code size 31 (0x1f)
    .maxstack 4
    .locals init ([0] bool,[1] int32)

    // {
    IL_0000: nop

    // if (n == 0)
    IL_0001: ldarg.1
    IL_0002: ldc.i4.0
    IL_0003: ceq
    IL_0005: stloc.0
    IL_0006: ldloc.0
    IL_0007: brfalse.s IL_000e
```

```
// return 1;
IL_0009: nop
IL_000a: ldc.i4.1
IL_000b: stloc.1

// (no C# code)
IL_000c: br.s IL_001d

// return n * factorial(n - 1);
IL_000e: nop
IL_000f: ldarg.1
IL_0010: ldarg.0
IL_0011: ldarg.1
IL_0012: ldc.i4.1
IL_0013: sub
IL_0014: call instance int32
                                     Host::factorial(int32)

IL_0019: mul
IL_001a: stloc.1

// (no C# code)
IL_001b: br.s IL_001d
IL_001d: ldloc.1
IL_001e: ret
} // end of method Host::factorial
```

Kódgenerálás - köztes kód

■ Előnyök

- > Könnyebb generálni, mint gépi kódot, olvashatóbb emberi felhasználásra
- > Kevesebb technikai nehézség (pl. regiszter allokáció)
- > Hatékony tud lenni, mivel alacsonyszintű
- > Több platformra fordítható

■ Hátrányok

- > Kell hozzá egy speciális compiler
- > A célkód (köztes kód) előállítása nem egyszerű

Kódgenerálás - transpiler

- Transpiler: más, jellemzően magas absztrakciós szintű célnyelvre fordítunk
 - > Bejárjuk az annotált szintaxisfát és tipikusan sablonnal kódot generálunk
 - > Tipikus megoldás: minden AST elem képes a saját kódját előállítani, hierarchikus dekompozíció
 - > Több fordító is “sorba köthető” egymás után

```
if (x > 5) then
begin
  while (y < z) do
  begin
    y := x;
  end
end
```



```
if (x > 5)
  while (y < z) {
    y = x;
  }
```

Kódgenerálás - transpiler

■ Előnyök

- > Könnyű megírni a kódgenerátort
- > A gépi kód a célnyelvű, generált forrás fordításával áll elő
 - Rábízhatjuk magunkat a célnyelv fordítójára
 - Külső kód optimalizálás (pl. Visual Studio, GCC)
 - Biztonsági ellenőrzések (pl. memória túlcímzés)
- > Könnyebb ellenőrizni a generált kód szemantikáját (C# vs. Assembly)
- > A generált kódot könnyű integrálni meglévő alkalmazásokba/eszközökbe

■ Hátrányok

- > Nem lehet annyira optimalizálni, mint a gépi kódot
- > A célnyelv képességei korlátozzák a lehetőségeket

Kódgenerálás után: linkelés, buildelés

- Kódgenerálás kimenete nem mindig futtatható magában: több modul ('object' file)
- Linkelés: az object fájlok összefűzése futtatható állománnyá
Buildelés: az összelinkelt fájlok futtatható állománnyá alakítása
- Linkelés - előnyök
 - > Egyetlen monolitikus állomány helyett több kisebb (kevésbé komplex)
 - > Egyszerűbb hibakezelés és inkrementális fordítás
 - > Lefordított object fájlok újrahasznosítása

Optimalizálás, obfuscálás, kódgenerálás

I. Optimalizáció

II. Obfuscálás

III. Kódgenerálás

IV. Editor támogatás

Szöveges szerkesztők (Editorok)

- Szöveges nyelvek – jó tool support
 - Írhatnánk Notepad-ben is, de nem ajánlott 😊
 - Vannak kiforrottabb szövegszerkesztők (Pl. Vim, Emacs, Atom)
 - De ezeket összekötni a nyelvünkkel nem túl egyszerű
 - Fejlesztői környezetek (IDE)
(Pl. VSCode, Eclipse, Eclipse Theia, IntelliJ IDEA, NetBeans)
 - Ezek közül több kiterjeszthető (plugin, extension, stb.), ami megkönnyíti az összekötést
- Nyelv és editor összekötése
 - A fordítás fázisaival összhangban (elsősorban szemantikai elemzésnél)

Szöveges szerkesztők (Editorok)

- Editor funkciók
 - Syntax highlighting
 - Code completion
 - Hibák jelzése
 - Refaktorálás támogatása
 - Folding
 - Quick fixek
 - Stb.

```
1 //app/database.ts
2 import { Tweet, TweetWithId } from "../models";
3 import { v4 as uuidv4 } from 'uuid';
4
5 function generateTweetId() : string {
6   return uuid();
7 }
8
9 > export class Database { ...
40 }
```

```
1 Device Window can be OPEN, SHUT
2 Device Heating can be ON, OFF
3
4 Rule 'Close Window, when heating turned on'
5 when Heating.ON
6 then Window.SHUT
7
8 Rule 'Switch off heating, when windows gets opened'
9 when Window.OPEN
10 then Heating.OFF
```

Heating.OFF	State
Heating.ON	State
Window.OPEN	State
Window.SHUT	State

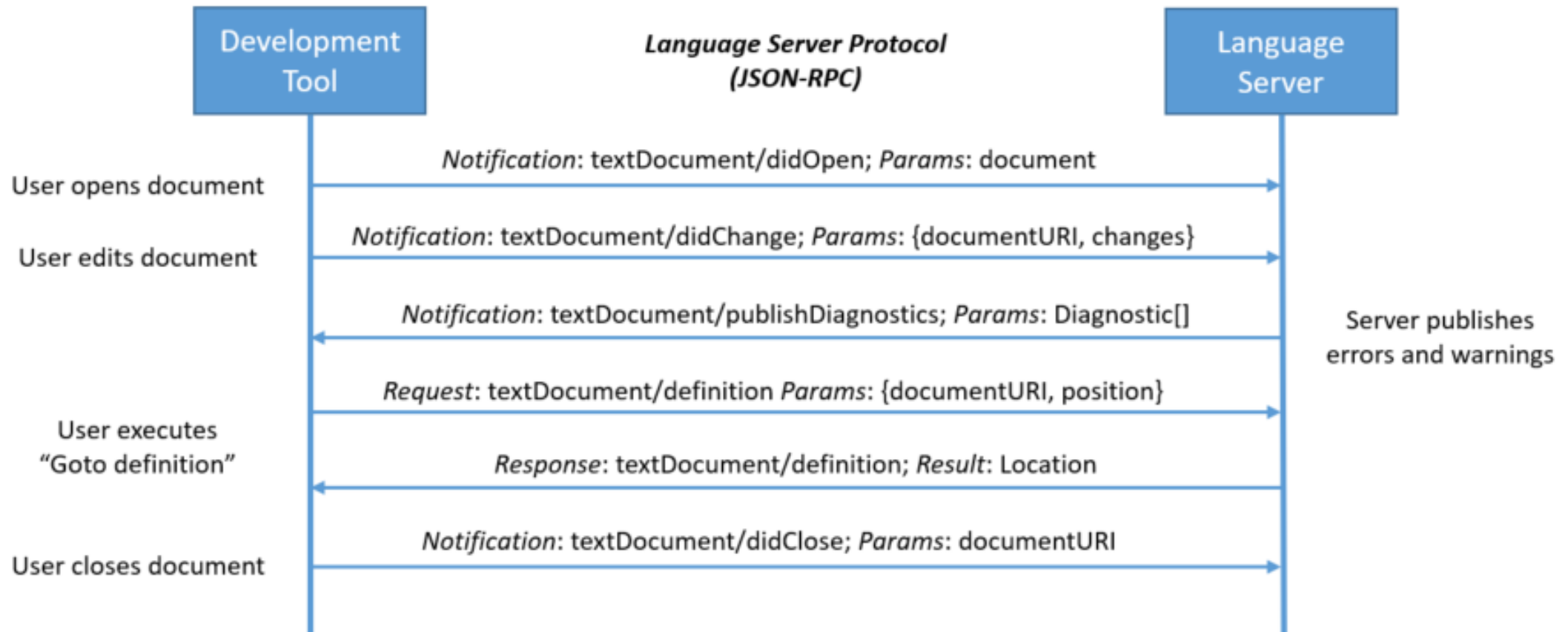
Forrás:

<https://www.eclipse.org/Xtext/>

Language Server Protocol (LSP)

- JSON-RPC alapú protokoll
- Szöveges editorok és language serverek közötti kommunikáció
- Főbb editor funkciók támogatása
 - Syntax highlighting, hibák jelzése, code completion, refaktorálás, stb.
- Miért jó ez nekünk?
 - Egyszer kell megírni, több editorral is összeköthető
 - Sok népszerű editor támogatja (Pl. VSCode, Monaco, Eclipse IDE, Eclipse Theia)
 - Sok nyelvhez van létező Language Server implementáció
 - <https://langserver.org/>

Language Server Protocol (LSP)

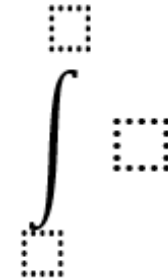
Forrás: <https://microsoft.github.io/language-server-protocol/overviews/lsp/overview/>

Projekciós Editorok

- Hagyományos editorok
 - Amikről eddig szó volt
 - Bevált, sok helyen használják
 - Bármilyen szövegszerkesztő használható (ajánlott editor funkciókkal)
- Projekciós editorok
 - A szintaxisfa elemei közvetlenül vizualizálva vannak
 - *Nem kell szintaxisfát építeni!*
 - Speciális tooling kell hozzá
 - Pl. JetBrains MPS, Gentleman

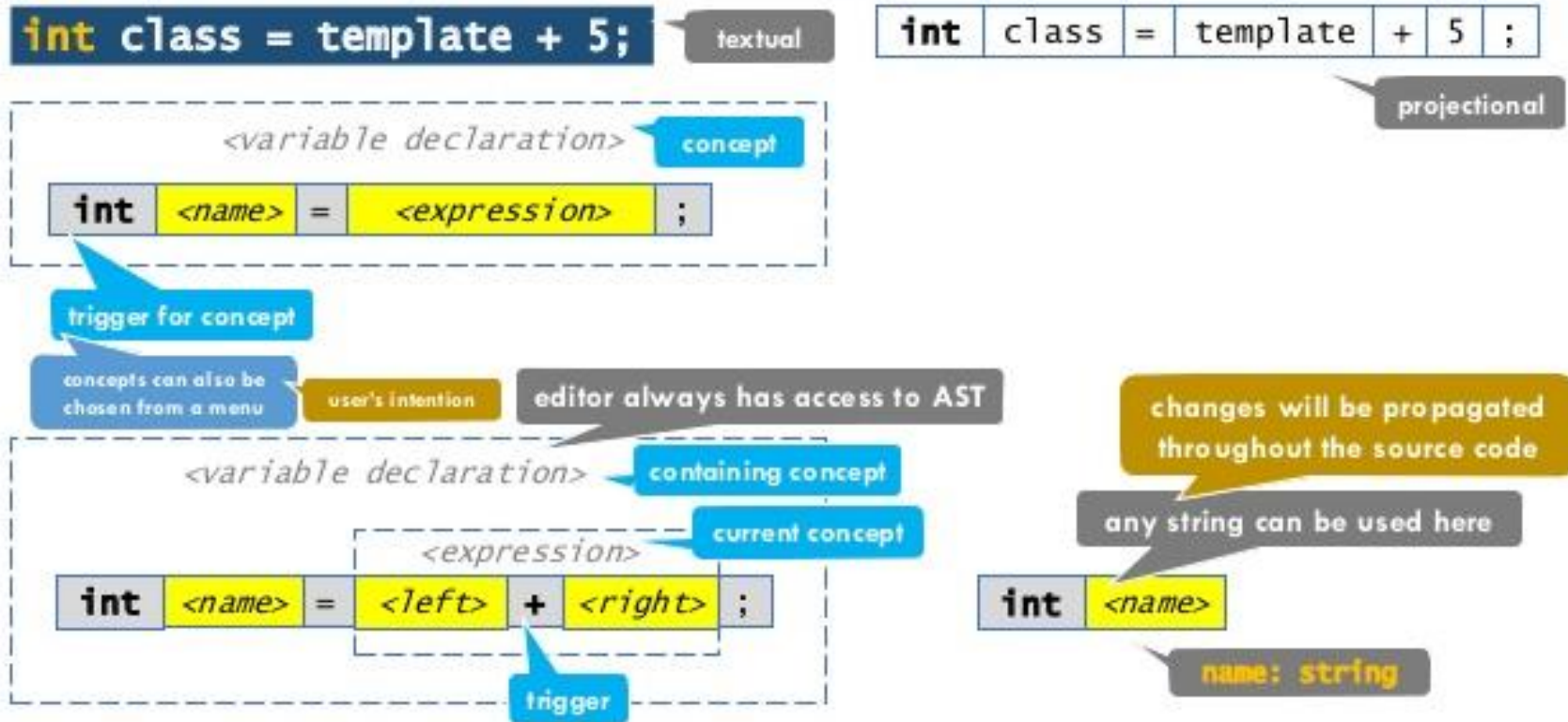
Projekciós Editorok – példa

- Szemantikus modell
 - intervallum alsó, felső határa
 - integrálandó kifejezés
- Konkrét kifejezés: $\int_{-\infty}^{\infty} e^{-x^2} dx$
- Közvetlenül leképezhető a szemantikus modellre

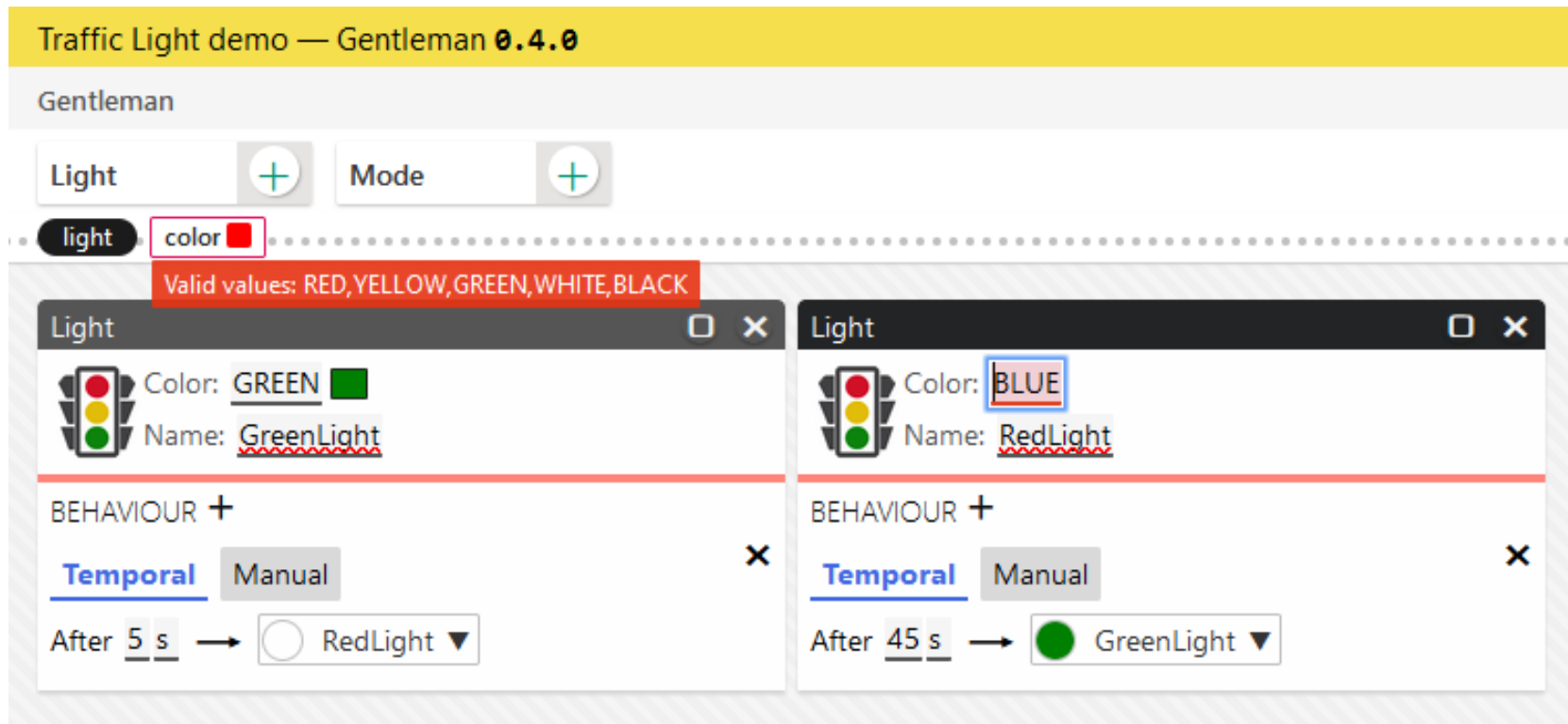
Projekciós Editorok – JetBrains MPS

Parsing vs. projectional editing

Forrás: Mikhail Barash: Reflections on teaching JetBrains MPS within a university course

Projekciós Editorok – Gentleman

Forrás: <https://geodes.iro.umontreal.ca/gentleman/demo/traffic-light/index.html>

Köszönöm a figyelmet!